

Filiz alma: Omca üzerinde gereksiz bulduğumuz yeşil, verimsiz filizlerin koparılması işlemidir. Bu şekilde omcanın geriye kalan verimli sürgünleri daha iyi gelişir. Filiz alma işlemi yazlık sürgünler üzerinde salkımlar görüldükten sonra yapılmalıdır. İlkbahar geç donlarının tehlikeli olduğu yerlerde filiz alma işleminin, don tehlikesi geçtikten sonra yapılması daha uygun olur.

Koltuk alma: Asmanın ana sürgünü üzerindeki koltuklarından çıkan yazlık sürgünlerin koparılması işlemidir. Dengeli budanmış bağlarda sorun yaratacak kadar koltuk sürgünü oluşmaz. Kuvvetli koltuk sürgünü geliştiren bağlarda omcaların havalanmasını temin için zaman zaman koltukların alınması gerekebilir. Bunun dışındaki durumlarda işçiliği artırdığı ve omcanın daha fazla fotosentez yaparak beslenmesine katkıda bulunduğu için koltuk sürgünleri bırakılabilir.

Uç alma: Gelişme dönemindeki asmanın sürgün uçlarının belirli bir kısmının koparılması işlemidir. Terbiye şekillerinin oluşturulması aşaması sırasında çok uygulanan bir işlemdir. Rüzgarlı yerlerde sürgünlerin kırılmasını önlemek, sürgünlerin hızlı gelişmesini frenlemek, salkımların tane tutumunu arttırmak amacıyla yapılır.

Sürgün uçlarının derin (sert) bir şekilde çıkarılmasına **tepe alma** denir.

Salkım seyreltmesi: Asmaların çiçeklenmesinden önceki devrede sürgünün uç kısmındaki bazı salkımların tamamının koparılması veya asmanın çiçeklenmesinden hemen sonra salkım uçlarının veya bazı çikimlerin koparılması işlemidir. Özellikle Cardinal, Alphonse gibi bazı üzüm çeşitlerinde, daha kaliteli ürün almak için salkım seyreltmesi uygulaması önerilir.

Yaprak alma: Güneşlenmenin yeterli olmadığı yerlerde, sık dikilmiş bağlarda, omcaların iç kısımlarının havalanmasını temin etmek için bazı olgun yaprakların koparılmasıdır.

Özellikle sofralık üzümlerde tane renginin iyi olması önemlidir. Bunun için "ben düşme" döneminden sonra salkımların etrafındaki bazı olgun yaprakların alınması önerilir. Bazı bölgelerde bağlardan salamura yapmak üzere genç yapraklar toplanır. Yaprak alma işlemine çok dikkat edilmeli ve aşırıya kaçılmamalıdır.

Bilezik alma: Asmanın gövde, kol veya dalları üzerindeki kabuk ve flöem tabakasının 3-4 mm. genişliğinde çepçevre kesilerek alınmasıdır. Bunda amaç bağların meyve tutumuna yardım etmek, tanenin irileşmesini sağlamaktır.

**ÜRÜNÜZ BOL,
KAZANCINIZ BEREKETLİ OLSUN...**

T.C.
TARIM VE KÖYİŞLERİ BAKANLIĞI
EGE TARIMSAL ARAŞTIRMA
ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜ

ÇİFTÇİ BROŞÜRÜ

No: 95

BAĞCILIKTA BUDAMANIN TEMEL PRENSİPLERİ

Kamil GÜRNİL

Adres : P.K. 9 Menemen 35661-İZMİR
Telefon : (0232) 8461331 (5 Hat)
Faks : (0232) 8461107
Web Sitesi : www.aari.gov.tr
E-mail : aari@egenet.com.tr

© ETAE Matbaası - 2002

BUDAMA

Asmanın canlı olan kol, çubuk, sürgün ve yaprak gibi organlarının kesilerek çıkarılması **budama** olarak adlandırılır.

Oluşturulan terbiye şeklinin devamlılığının sağlanması, omcaların daha iyi gelişmesi, bol ve kaliteli ürün vermesi, toprak işleme ve hastalıklara karşı mücadele gibi kültürel işlemlerin daha kolay yapılabilmesi için bağların her yıl budanması gerekir. Budama yapıldığı zamana göre, **kış budaması** ve **yeşil budama (yaz budaması)** olarak tanımlanır.

Kış Budaması

Sonbaharda yaprak dökümünden ertesi ilkbaharda gözler uyanıncaya kadar yapılan budamaya **denir**. Kışı ılık geçen yörelerde budama erken yapılsa, bağlar daha çabuk uyanacağından, ürün erken olgunlaşır. Kışı sert geçen yörelerde ise, soğuk ve donlu havalar geçtikten sonra budamanın yapılması önerilir.

Ege Bölgesi ve Marmara Bölgesinin daha ılık yörelerinde, bahardaki işleri azaltmak için kışa girmeden önceki dönemde aralama yapılmaktadır.

Kış budaması yaparken göz önünde bulundurulması gereken kurallar:

1. Budamanın asma üzerinde zayıflatıcı veya gelişmeyi durdurucu etkisi vardır. Sert budama yapıldığı zaman asmanın gelişme kapasitesi azaltılmış olur. Hafif budamaya göre daha az yaprak alanının oluşmasına olanak tanınır. Yaprak alanının az olması demek daha az besin maddesi

yapılması ve depolanması demektir.

2. Bağlarda gelişmeyi geriletmeyecek fakat kaliteli ürün alabilececek ölçüde budama yapılmalıdır. Bunu gerçekleştirmenin pratik yolu bir yıllık sürgünlerin gelişme durumuna bakmaktır. Eğer omcalarda gelişme gerilemişse daha az göz, yıllık sürgünler aşırı uzamış ve kalınlaşmışsa, gövdeden obur dallar çıkmışsa daha fazla göz bırakılmamalıdır.

3. Omcalara verilen terbiye şeklinin sürdürülebilmesi ve omca üzerinde mahsulün dengeli dağılması için, kalın gelişen çubuklar üzerinde, ince gelişen çubuklara göre daha fazla göz bırakılmamalıdır.

4. Telli terbiye sistemi uygulanan bağlarda terbiye şekli oluşuncaya kadar ürün alma düşünülmemelidir. Bağın ilk ürün yılında ise ürün seyreltmesi yaparak denge sağlanmalıdır.

5. Zayıf büyüyen ve salkımları küçük olan asma çeşitlerinde alt gözler verimli olduğundan bu çeşitler kısa budanmalıdır. Kuvvetli büyüyen üzüm çeşitlerinde ise genellikle üst gözler verimlidir, bu nedenle böyle çeşitler uzun budanmalıdır.

Omca üzerinde bırakılan çubukların uzunluklarına göre, budama üçe ayrılır.

Kısa budama: Yıllık sürgünlerin 2-3 göz üzerinden budanmasıdır. Dip gözleri verimli olan üzüm çeşitlerinde uygulanır. Goble ve kordon terbiye şekillerindeki budama şeklidir.

Karışık budama: Bir kısa (2 göz), bir uzun (5-16 göz) çubuk bırakılarak yapılan budama şeklidir. Dip gözleri az verimli veya verimsiz üzüm çeşitlerinde uygulanır. Sultanî Çekirdeksiz ve Perlette üzüm çeşitlerinin böyle budanması gerekir. Guyot terbiye şeklinde uygulanan budamadır. Bazı yörelerde karışık budamaya; Analı-Kızıl, Bayrak-Irgat, Parmak-Natır da denir.

Uzun budama: Kısa budanmış yedek çubuk bırakılmadan, uzun ürün çubukları bırakılarak yapılan budamaya denir.

Yeşil Budama

Asmaların yapraklı olduğu dönemlerde yapılan budamalara **yeşil budama (yaz budaması)** denir. Yeşil budama; filiz alma, koltuk alma, uç alma, salkım seyreltmesi, yaprak alma ve bilezik alma şeklinde yapılır.